

Lääkejakeluserveys 2018

Selvitysryhmä: Liisa Hyssälä, Reijo Kärkkäinen, Heikki Ruskoaho ja Lauri Pelkonen

Toimeksiantaja: Päivittäistavarakauppa ry.

Selvityksen tausta

- Lääkemarkkinat (3 mrd €) kasvavat ja kehittyvät kohden yksilöllisempiä hoitomahdollisuuksia
- Apteekkijärjestelmän sääntely 80-luvulta: toimintaympäristö muuttunut ja muuttumassa
- Viranomais selvityksiä ja hallituksen linjauksia – lainsäädäntömuutokset eivät ole toteutuneet
- PTY:n toimeksianto 11/2017
- Riippumaton asiantuntijaselvitys
 - väliraportti linjauksista maaliskuussa 2018
 - loppuraportti kesäkuussa 2018

Lääkejakeluserelvityksessä käsitellään

- Lääkejakelu ja apteekkitoiminta
- Lääkkeiden hinnanmuodostus
- Apteekkitalous
- Apteekkisääntely Euroopassa
- Apteekkiuudistukset Pohjoismaissa
- Apteekkipalkkioiden pohjoismainen vertailu
- Lääkejakelun kehittäminen
- Apteekkitoiminnan kehittämisehdotukset

Apteekkitoimintaa ja -sääntelyä uudistettava

1. Apteekki osaksi terveydenhuoltoa
2. Lääkejakelun sääntelyä uudistettava – näkökulma siirrettävä lääkkeen käyttäjään ja yhteiskuntaan
3. Apteekkitoiminnan rahoitus tukemaan terveydenhuollon tavoitteita
4. Itsehoitolääkkeet: lääkkeen käyttäjälle turvattava jakelukanavasta riippumatta aito mahdollisuus farmaseuttiseen lääkeneuvontaan
5. Harva-alueiden apteekkipalveluja parannetaan uuden teknologian ja joustavamman toimintamallin avulla

Apteekki määriteltävä terveydenhuollon toimintayksiköksi

- Lainsäädännössä apteekki tulee määritellä terveydenhuollon toimintayksiköksi
 - lääke terveydenhuollon tuote – sääntelyssä painotettava kansanterveydellisiä näkökohtia
 - perustehtävät – lääkejakelu ja farmaseuttinen lääkeneuvonta
 - farmaseuttisen neuvonnan tarve kasvaa ja mahdollisuudet monipuolistuvat digitalisaation kautta
 - moniammatillista yhteistyötä edistettävä ja tiivistettävä – apteekin ja lääkärin työjako säilyttäen

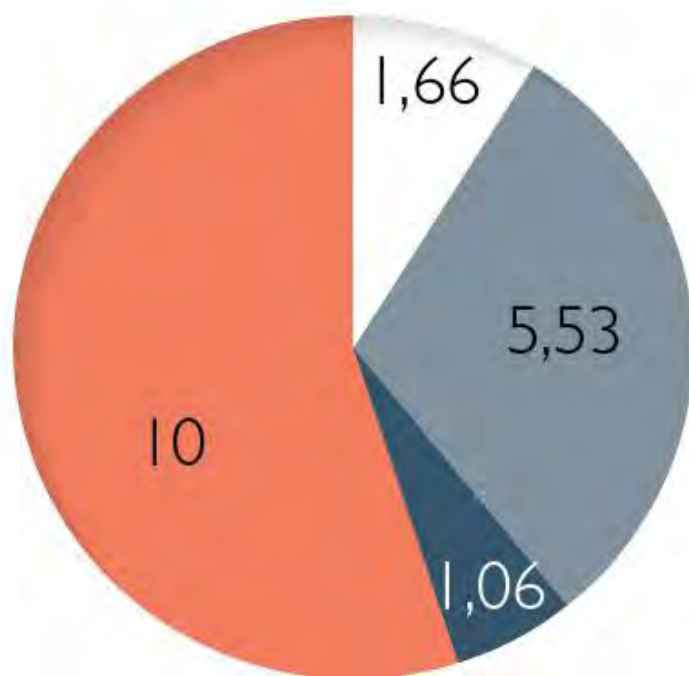
Säätelyn lähdettävä lääkkeen käyttäjän ja yhteiskunnan tarpeista

- Apteekkisäätely poikkeus terveydenhuollossa – ei erityisiä perusteita
- Säätelyä tarvitaan, jopa nykyistä tiukempaan – kohdentaminen pitää arvioida uudelleen
 - EU-perussopimus/suhteellisuusperiaate – säätely suhteessa suojeltavaan intressiin
- Lähtökohtana lääkkeen käyttäjän ja yhteiskunnan intressit
 - lääkitysturvallisuus, laatu, farmaseuttinen lääkeneuvonta, hyvä saatavuus, lääkehoidon palvelut, riippumattomuus, taloudellisuus ja kustannustehokkuus
- Laadukas ja turvallinen apteekkitoiminta voidaan turvata terveydenhuollon säätelymallilla, nykyistä mahdollistavammalla säätelyllä
 - tarveharkintainen lupajärjestelmä ei ainut mahdollisuus – toimijakohtainen lupajärjestelmä myös mahdollinen

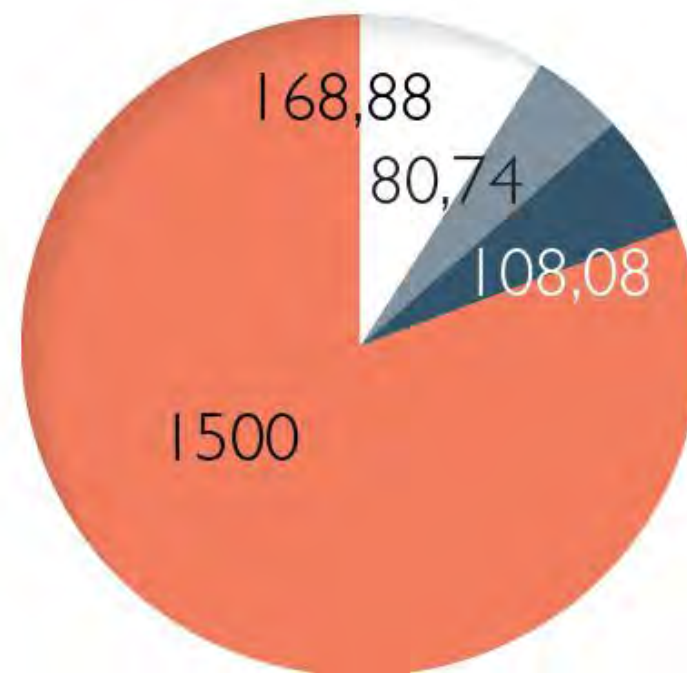
Apteekkitoiminnan rahoitus

Mistä lääkkeen vähittäishinta muodostuu?

Reseptilääke (18,25 €)

Reseptilääke (1857,70 €)

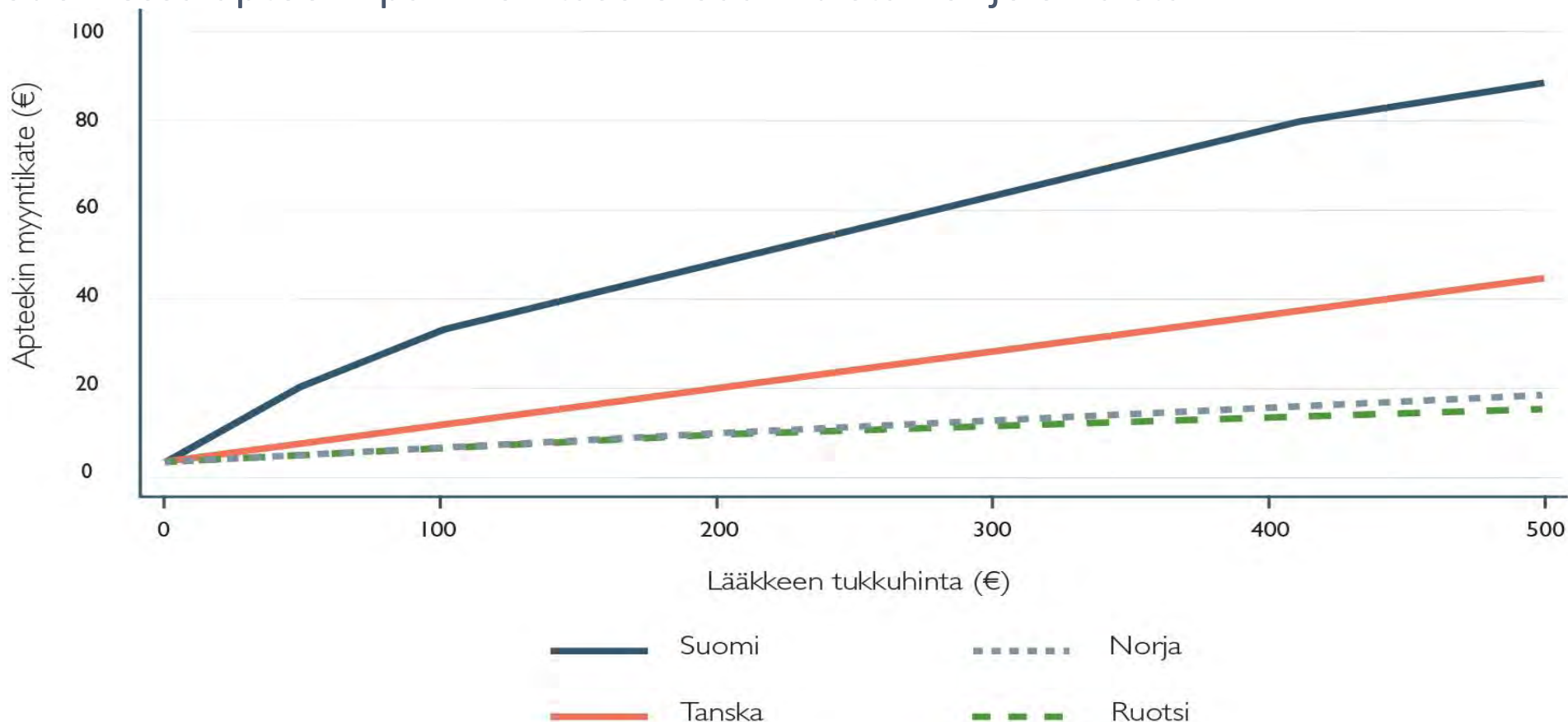

- Tukkuhinta
- Apteekkivero
- Lääketaksa
- ALV

Keskivertoapteekin apteekkivero 6,4 %

Apteekkipalkkiot Pohjoismaissa

Suomessa apteekkipalkkion taso eroaa muista Pohjoismaista

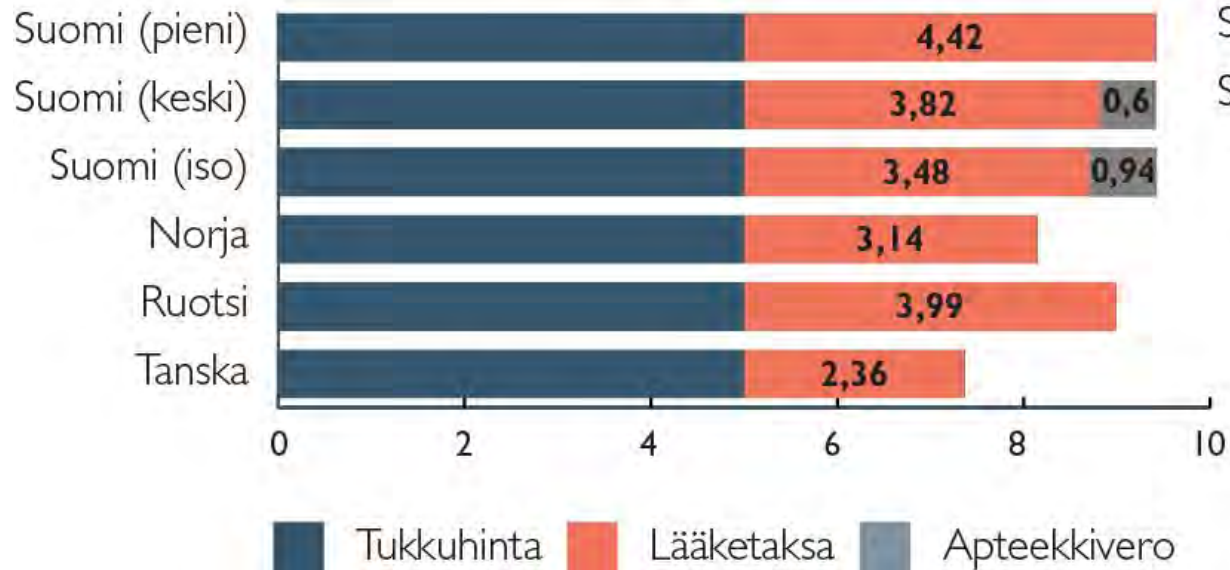
Lääkkeen kuluttajahinnan kannalta lääketaksan eli apteekkipalkkion taso on olennainen tekijä.

Kuviossa on tarkasteltu apteekkipalkkion (ei ALV) muodostumista ilman erityispalkkioita. Huomioon ei ole otettu muita apteekkitalouteen vaikuttavia tekijöitä (esim. apteekivero tai alennukset).

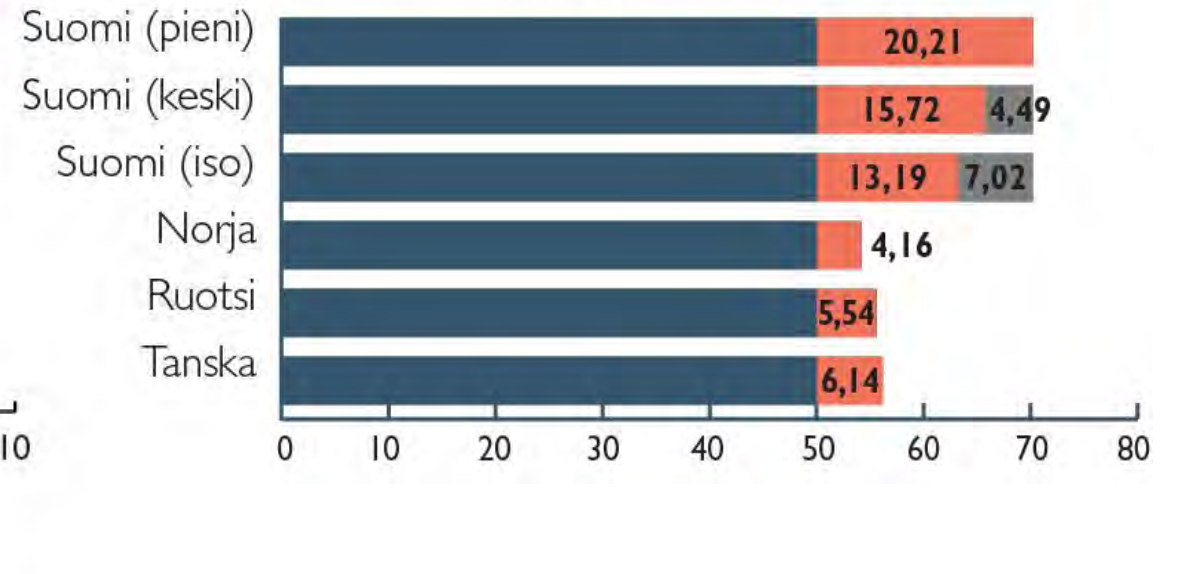
Apteekkipalkkio Pohjoismaissa apteekkitalouden näkökulmasta

- Suomessa apteekkipalkkio on myös apteekkivero huomioiden useissa tilanteissa korkeampi kuin muissa Pohjoismaissa.
- Apteekkivero keskim. 6,4 % liikevaihdosta. Pienimmät apteekit vapautettu verosta, suurimpien apteekkien vero 10 % liikevaihdosta.
- Suomessa apteekkitoiminta pääosin kannattavaa.

Lääke A. Tukkuhinta 5 €

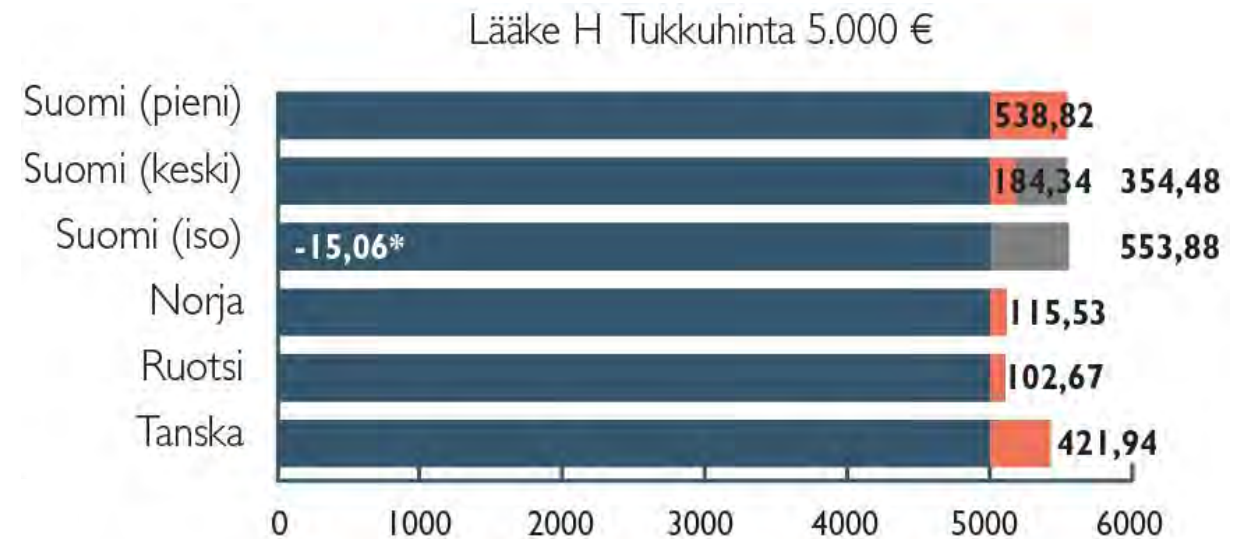
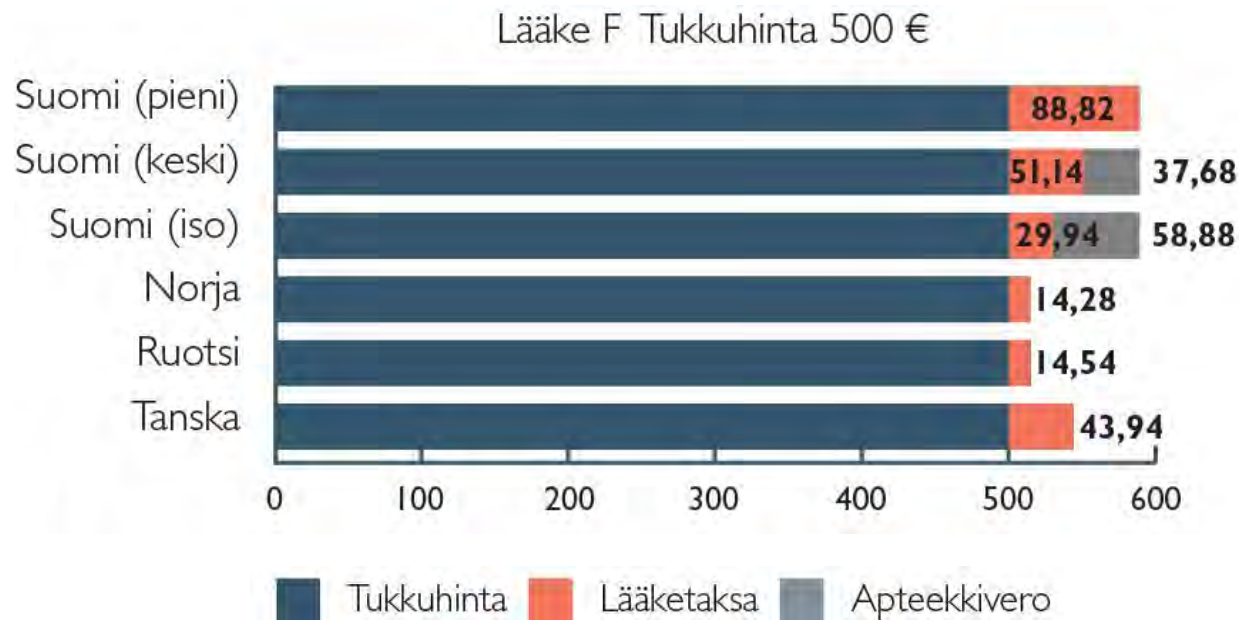
Lääke C. Tukkuhinta 50 €

Kuviossa tukkuhinta vakioitu ja veron lääkekohtainen osuus laskennallinen. Kuvio ei sis. ALV, alennuksia tai erityispalkkioita ei ole huomioitu Ruotsissa geneerisessä kilpailussa olevien lääkkeiden palkkioon lisätään n. 1 €. Vaikutus on merkittävin edullisimmissä lääkkeissä.

Apteekkipalkkio Pohjoismaissa apteekkitalouden näkökulmasta

- Suomessa apteekkipalkkio on myös apteekkivero huomioiden useissa tilanteissa korkeampi kuin muissa Pohjoismaissa.
- Apteekkivero keskim. 6,4 % liikevaihdosta. Pienimmät apteekit vapautettu verosta, suurimpien apteekkien vero 10 % liikevaihdosta.
- Suomessa apteekkitoiminta pääosin kannattavaa.

Kuviossa tukkuhinta vakioitu ja veron lääkekohtainen osuus laskennallinen. Kuvio ei sis. ALV, alennuksia tai erityispalkkioita ei ole huomioitu Ruotsissa generisessä kilpailussa olevien lääkkeiden palkkioon lisätään n. 1 €. Vaikutus on merkittävin edullisimmissä lääkkeissä.

Apteekkitoiminnan rahoitus uudistettava

- Rahoituksen rakenne ja taso arvioitava osana apteekkijärjestelmän kokonaisuutta – lääkkeiden vähittäisjakelun kustannukset n. 550 milj.
 - edistää edullisten lääkkeiden käyttöä, lääkeneuvonnan kehittämistä ja lääkkeiden järkevää käyttöä tukevien palveluiden hyödyntämistä
 - apteekkipalkkiota edelleen säädeltävä → siirtyminen enimmäishintaan
 - mahdollistetaan hintakilpailu ja lääkkeen käyttäjää hyödyttävät alennukset (alennukset osa rahoitusta)
 - hintasidonnaisuuden vähentäminen
 - säännöllinen arviointi: riittävyys vs. toiminnalle asetetut vaatimukset
 - apteekkipalkkiosta päättäisi ministeriö tai lääkeviranomainen?
- Apteekkiverosta on mahdollista luopua
 - huomioitava apteekkipalkkion tasossa
- Tarkasteltava osana talous-, kilpailu- ja yhteiskunnallista kokonaisratkaisua

Itsehoitolääkkeiden saatavuus apteekin ulkopuolella

- Lähtökohta: itsehoitolääkkeiden oikea ja turvallinen käyttö sekä hyvä saatavuus
- Farmaseuttinen lääkeneuvonta turvattava kaikissa tilanteissa. Neuvonnan tulee olla ammatillisesti suunniteltua ja toteutettua
 - valtakunnalliset lääkeneuvonnan laatustandardit
 - lääkkeen käyttäjälle aito mahdollisuus ja oikeus farmaseuttiseen lääkeneuvontaan
 - neuvontavelvoitteen vahventaminen
- Apteekin ulkopuolella itsehoitolääkkeitä voidaan rajoitetusti toimittaa lääkkeen käyttäjille edellyttäen, että lääkeneuvontaa on saatavissa vähintään sen tasoisena kuin nykyisin apteekin verkkopalvelusta tai lääkeautomaatista
 - viranomaisen päättää oikeudesta toimittaa itsehoitolääkkeitä
 - määriteltävä selkeästi toiminnan edellytykset

Harva-alueiden lääkehuolto edellyttää nykyistä joustavampaa toimintamallia

- Hyvä lääkkeiden saatavuus on turvattava maankattavasti kaikissa olosuhteissa
- Harva-alueiden apteekkipalveluiden turvaaminen edellyttää kaikissa tilanteissa erityisjärjestelyjä
- Harva-alueiden apteekkipalveluita parannetaan uuden teknologian sekä nykyistä joustavamman ja asiakaslähtöisen toimintamallin avulla (esim. Eksote)
 - liikkuva apteekki
 - uudenlaiset palvelupisteet
 - apteekkilähetit
 - ruokajakelun yhteydessä
 - farmaseuttinen lääkeneuvonta turvattava kaikissa tilanteissa
- Apteekkipalveluiden vieminen mahdollisimman lähelle palveluiden käyttäjää

Hallittu muutos käyntiin

- Hallittu muutos käyntiin – lääkejaketun sääntely sopeutettava terveydenhuollon mukaiseksi
- SOTE avaa uusia joustavampia toimintamalleja lääkejaketuun
- Ammatillinen toimintamalli turvataan kaikessa lääkejaketussa
- Lääkkeen käyttäjän ja yhteiskunnan intressit paremmin huomioon apteekkitaloudessa
- Apteekki lähemmäs potilasta – uusi teknologia avuksi